

ARRA, MESSZE

S Z A T H M Á R I I S T V Á N

V isz a vonat, fekete, gőzölgő teste tekereg a hóval, piszokkal, mocsokkal befedett tájon, matt fénye nem csillan a fürkésző szemekben, mert nincs senki a közelben, csak a magányos karók, didergő kórók, eldobott, kihajított tárgyak követik némán, akár a szerzetesek, kik csuhában, szandálban, szakállasan tartanak az úton, az utakon.

A fémből kifakadó, kibuggyanó füst és korom a ziháló anyag elátkozott lelke, gondolom, a kiebrudalt, elűzött, elkergetett semmi. A szikrák csak később bukkannak fel, dobálják magukat az égre, járnak boszorkánytáncukat, mint a megvadult, delejes mágusok, és majd csak akkor fagnak a lepedékes ablaküvegre, ha az éjszaka átfutja ezt a vidéket, és nyomai betakar-nak minket, de most még a köd, a pára és a koszos felhők mögött tanyázó gémberedett nap sugarai próbálják életben tartani azt, ami már rég nem a miénk, a nappalt, a reményt és a megérkezést. Mert mint ólmos lepedő üli meg a lelket a kinti világ, erőtlen teste, elaggott szeme lefelé híz, tuszkol. És elindulnak szövevényes, nyakatekert gondolataink, sejtelmeink, félel-münk, rettegésünk még nem látja, találja a célt, de tapogatózik, jó úton ha-lad, felbolydul bennünk az üledék, és remegő kis lepkék szárnyai verőd-nek, nyomulnak a belső falakhoz. Kezünk ereiben lelassul a vér, ujjaink, mint bibircsók, halott ágak a decemberi kertben, a lesóványodott, hulla-foltos gyümölcsösben. De arcunkat mégis az üveghez nyomjuk, hidege nem föltűnő már, nézzük a szaladó tájat, de semmi sem változik, a futás el-lenére sem, minden marad a maga helyén. Kifelé nézünk, erőlködünk, de szemünk nem hallgat ránk, le-lecsukódik, le-leragad, kiad bennünket, kiad, és saját örvényeinkbe bukunk, itt erős a szem, itt funkcionál, de minek, de minek, gondolom, átlátni rajtam, rajtunk már nem nagy művészet, igen nem nagy kunszt.

Púpjai vannak a tájnak, buckákba fut össze a hó, söpör a szél a hullámok fölött, takarít talán; távoli tanyák ablakaiban zörög az üveg, ugat a lánkra

vert kutya a jeges, televizelt udvaron, sárga bundája olyan, mint a színt változtatott hó. Egy-két nyúl tűnik fel, ugrik be a képbe hirtelen, és sás, finom barna késéles leveleivel, és ahogyan himbálóznak, futkosnak a szélben, mintha csak hangszerek húrjai lennének, amelyeken hozzáértő ujjak játszanak, játszanak szépen, régi vagy új melódiákat, de kinek, kinek, gondolom, hisz nincs ember a télben, a fehér és a pizok mindent kitölt.

De azért jönnek, szikár, sovány alakjuk fel-felbukkan már, kalapjuk, súbájuk a szemükre húzva, miért, ugyan miért, kérdezem.

Nyomokat hagynak maguk után a hóban, a sárban, mintha minden lépés egy szakítás lenne, kiragadás, tátongó, üres seb.

Fácánok szállnak a messzi felé, és a kígyózó, pikkelyes vonat fölött nagy szárnyú öreg varjak tanyáznak, akárha fehér hajók nyomába szegődtek volna, látom, ha kinézek, ha még bírok, lehúzom az üveget, leráncigálom, fejem a kinti levegőbe fúrom, hagyom, hogy játsszon vele, dobálja, lökdöссе ide-oda. Csapdossa, tapsikolja, oly jólesik. Rázzon helyre, rázzon helyre, sűgom.

A kupéban fölgyullad a fény, először bátortalan, később aztán fölerősödik, mintha tényleg csak otthon lenne, ő lenne az úr, aki osztja a parancsokat és a rendet, és felel, felel mindenért. Valahogy megzavar ez a világosság, összefutnak világok, egymásba csusszannak, tűnnek, kint is vagyok meg bent is, meg által is meg közt is, kapaszkodnék, fogódzkodnék nagyon, de csak a langyos, nyúlós fény fog körül, és kicsúszik, elillan mindig, ha nyúlok, markolok belé; az ablakon túl pedig a sötét, mintha egy örökös alagútban futnánk valahol a legmagasabb hegy gyomrában, altestében mind mélyebbre, egész a forrásokig. Oda, ahol a fekete feltör, felbugyog, hogy elöntsön, beborítson, eláraszson mindent.

És csak most kezdem hallani, észlelni a kerekek tompa zaját, dalát.

Lehunyam a szemem. Sínpárokat látok a kérés föld fölött. Vajon lélegzik-e a föld, gondolom, nyomja-e a vállát, a mellét a súly, a vonatok, a vonatunk súlya?

Néha megállunk. Árva nyárfák strázsálnak a lapos házak előtt.

Istenem, hisz én indultam útnak, akartam ezt, miért a zavar, a csomó, a lidércek bálja e decemberi napon, éjjelen, lelkem tisztára sikált, nincs mitől félnem, tartanom. Muszáj volt jönnöm; már régóta készülök, akartam ezt a várost oly nagyon. És mindazt, ami körülötte van, mert elültettek itt valamikor régen, amikor ezt még lehetett, és itt mindenki rokon, gondolom. Mert nagy lehetett a kert, és termő a föld, a szelek, az eső, pedig értették dolgukat, de hát mégis valami, valaki kitépett innen, és dobott, röpített tova.

Nézem a remegő képeket az ülések fölött. A megdermedt felhők fehérjét a templomtornyoknál. Régi és új épületek az ódon utcákon. Hatalmas koronájú fák a sarkokon. Ismerősök tán?

A padok támláját bámulom. A beléjük vésett jeleket. Mi csordult, csordulhatott ki a fából, a deszkákból akkor? Ha megérkezem, gondolom, elmegyek ide, nekik dőlök, és megkérdem, rákérdem. Csak a szálkákra vigyázz, gondolom. És megszagolom a fát, a csomós, hullámos deszkákat, amelyekről már lepattogott a festék. Ismerős lesz-e? Igen?

Hirtelen fénycsomók tűnnek fel oldalt, akárha fáklyás menet vonulna át a pusztán. Mintha kolompot is hallanék, vagy csak a kerék, a kerék?

Nyomokat keresek a földben. Ismerős nyomot e felvillanó világosságban. De csak szigorúság, keménység, merevség odakinn.

De messze még a város, a pad, a park, pedig oly jó lenne tudni már, érezni már, ismerni már.

Az arcok nem rám hasonlítanak, de mégis félve figyelem őket, hátha. Egy mozdulat, egy kéz, egy-egy száj – mintha belém döftek volna –, ez én vagyok, mondom magamnak, de utána másképp alakul, mozdul, formálódik. Lassan tele lesz a fülke, és még jönnek, jönnek. Ó, mekkora lehetett a kert, mekkora? Egymáshoz nyomódunk, váll a vállon, arc az arcon, de szem a szemem mégsem lehet.

És robog, vonít a vonat a fészlő éjszakában, a fény, a kupéból kiáramló bágyadt világosság hinti, meghinti, a zsongás is és a belső meleg, de ez nem elég, marad szigorúnak, szikárnak, még ha a hártvány, a hártványi már foszladozni kezdenek is, és mire megvirrad, mire elviszi őt az itt portyázó szél, addigra derékba törik töretlennek tűnő büszkesége, de most még páváskodik kényesen, akárha övé lenne az egész világ. Mintha porcukor hullana a fekete krémre, gondolom, de itt benn mások hullanak, hullanak alá. A sarokban levő, közvetlenül a meg-megránduló, didergő ajtónál bicskát vesz elő és kenyeret, majd rózsaszín, vörösbe játszó jó szagú kolbászt, és flaskó is van, gyöngyöző borral, akárha forna, akárha forna és csúszik le a torkán, látom a szemem, ezeken a kékes-zöldes homályos szemeken, minél több, annál világosabbak, élénkebbek, és már ott a szalonna is, csillog a hája kéjesen, remeg, ugrál le-föl, dobálja magát előttünk, Istenem, a fényében ott látom magam és a többiek is, gondolom, hisz mindenki bámul, tapad, az ember pedig ráérvén szeli a kenyeret, emeli a bort, önti magába felajzott testét, nyúl a só után, barázdás arca, barna arca pedig nyugodt, hogy jobban már nem lehet, hátrafésült haja mintha seszínű lenne, majd belekap a hirtelen befutó áramlat, hisz fölrántja valaki az ajtót, szemébe dobja magát, de hátra kerül újból, a megszokott helyre.

Érzem, hogy közeledem, a szívem mondja, a szívem mondja. Veri, veri a tudatba, akárha valami puha viasz lenne az, gyúrható, képlékeny anyag.

És az idős ember a szemembe néz.

Mintha marokkal nyúltak volna belém. Mintha hazatért volna a vándor, megtért volna hűvös otthonába. És már messziről köszön. Keze üdvözlésre

lendül, teste a közeli fekhelyet érzi, gyomra a szortyogó levesre áll. A falon feszülő dolgok ismerősek már, és az illat is, a szag is. Akárha tej öntött volna el. Az anyatej. Megyek, megyek, mondom neki, közeledek, rohanok már, hová, kérdi, hová? Arra, és felé mutatok, és rajta keresztül a tájra, az illanni akaró kintre, az elillanó valamire, a megfoghatatlanra, a kicsúszóra, az elszökőre, de nem érez semmit, nem reagál, csak néz, és látom a fel-felbuggyanó, gyöngyöző fehérbor könnyeit a szemekben. És lecsukódnak azok. És lón sötétség, gondolom. Belső világosság. De kinek, de minnek, tépődöm, majd lerántom az emígy is zörgő, csörgő, szinte zokogó ablakot, lenyomom, -tuszkolom teljes erőmből, és beledöföm a fejem, beledobom a lihegő, sápadt, valóságértlen világba. És hullik ki belőlem mindaz, ami még megmaradt.

És a távolban feltűnik a város, fekete falai, kormos épületei, sovány liftjei takarják-e a kertet, a kertemet, a kertünket, kezdem újból, kezdem újból. Kinyújtom a kezem, ujjaimat a már puha csöndbe teszem. Nyugodt vagyok, nagyon.

Hallom, hogy a hátam mögött bekattan a bicska, és hogy a flaskó kong. Az utolsó falat lecsúszott már. Ropogtatják az ujjakat. És kiegyenesedik a test. Feláll az ember. Érzem. A tarkómon a nézést. A nézését.

Lassít a vonat, majd megáll.

Hátrafordulok.

Kezében apró csomagja.

Megyünk, mondja, gyere. És már nyúl is az ajtó fogantyúja felé.

De még a város odébb van, szólok, remeg a hangom, remeg. Mintha nem is én lennék itt most. Olyan mesészerű, mesészerű minden.

Nincs időnk, a kerthez csak egyetlenegy út vezet. Ma vasárnap van. Bizonyára nagyon sokan lesznek, mondja.

A síkság olyan, mint a felborzolózott, lúdbőrös tenger, gondolom, míg lábam földet ér.